

Évközi 14. vasárnap

Gal 6,14-18

„Új teremtmény”

¹⁴Én azonban nem akarok mással dicsekedni, mint Urunk, Jézus Krisztus keresztségével. Általa keresztre szegezték nekem a világot, és engem is a világnak. ¹⁵Mert sem a körülmélttség nem ér semmit, sem a körülméletlenség, hanem csak az új teremtmény. ¹⁶Béke és irgalom mindazoknak, akik ezt a szabályt követik, Isten (igaz) Izraelének! ¹⁷Ezután senki ne okozzon kellemetlenséget nekem, mert Jézus jegyeit viselem testemen. ¹⁸A mi Urunk, Jézus Krisztus kegyelme legyen lelketekkel, testvérek! Amen.

Pál antropológiai szemléletének alapvető vonása, hogy az embert azon új változás alapján szemléli, amit a hit hoz életében. A lelki (pneumatikus) emberrel szembeállítja a nem lelki irányultságú (pszichotikus) embert – amíg az előbbinek minden gondolata Istenre, addig az utóbbinak minden gondolata önmagára irányul. Pál erőteljesen tiltakozott az ellen, hogy Korintusban néhány vallási extrémítással – azaz látomással vagy elragadtatással – rendelkező ember ki akarta magának sajátítani a lelki ember kifejezést. Pál szerint a lelki embernek meg kell újulnia: *„Mindenki, aki Krisztusban van, új teremtmény”* (2Kor 5,17) – a régi embernek, a hit előtti, csak önmagával foglalkozó embernek pedig meg kell szűnnie. A hívő döntés tehát egy új ember születésével azonos méretű lelki változást hoz az ember szemléletében, de Pál szerint még ez az ember sem tökéletes. Viselkedésére egyfajta kettősség jellemző: egyrészt már megvan benne az isteni élet, másrészt még mindig működnek benne a „rég ember” beidegzései: testi irányultsága, önzése és egocentrizmusa.

A régi megszűnt, valami új valósult meg. A hitbeli döntés olyan lelki fejlődés, ami átalakítja a társadalmi és vallási kötődéseikhez fűződő viszonyát is. Pál saját magán is tapasztalja, hogy többé semmit nem jelent neki a zsidósághoz való tartozás és annak jele, a körülméltetés (Gal 6,15), mert életét új szabályok szerint rendezte be. Ez az új ember olyan, mint egy páncélba öltözött római katona, akinek az erényei a védekező fegyverei. Ezért szólít fel Pál mindenkit arra, hogy: *„Öltötek magatokra az új embert, aki az Isten szerint igazságosságban és az igazság szentségében alkotott teremtmény”* (Ef 4,24).

Figyelemre méltó, hogy Pál a lelki emberről mint „pneumatikus” emberről beszél, és nem a mai lelki betegségeket gyógyító tudomány

szakszavát, a pszichológiát használja. Ő nem pszichoterápiáról és nem mentálhigiénéről beszél, mint a lelki étellel foglalkozó mai szakemberek többsége. Pál előtt egy új archetípus jelenik meg, az emberségnek egy új testi-lelki formája, amelyet Krisztus képvisel. Számára a keresztény a Krisztus-típusú ember, akin elsősorban a lelki változást kéri számon, ami gondolkodásában éppen úgy könnyen felfedezhető, mint amennyire tetteiben is nyomon követhető. Érdekes módon Pál soha nem akarja tulajdonságai alapján megváltoztatni vagy sematizálni az embert, hanem mindig arról beszélt, hogy az ember mire használja vele született adottságait. Amennyiben azokat az egyház és Isten országa építésére használja, akkor nem is emberi tulajdonságokról, hanem karizmákról beszélt.

Pál számára tehát a hit nem pusztán világnézet, vagyis intellektuális állásfoglalás Isten léte mellett, hanem Isten létének személyes megélése, sőt a vallási élmény alapján létrehozott új életrendezés. Pál alapvetően vallásos társadalomban él és prédikál, ahol nem beszélhetünk hitetlenségről vagy istentelenségről – sokkal inkább „istenbőség”-ről, az Istenről való beszédek sokféleségéről, vagyis a pogány teológiák bőségéről. Mindegyik teológia valamilyen Isten és ember közötti viszonyról beszél. A keresztény vallásnak nem elvont emberképe van, hanem rámutat a Jézus Krisztusban megjelent új típusú emberszemléletre. Ennek lényege, hogy gondolkodásában szoros egységet tud kialakítani a teremtő Istennel. Azt kérdezi magától, mit akar velem az Isten – és nem azt, mit akarok én az Istennel. Azt kérdezi magától, mit tehetek azért, hogy olyan legyek, mint Jézus Krisztus – és nem azt, hogy miként tudom megvalósítani önmagammat. Hisz abban, hogy a vallásosság által maga az Isten formálja az embert – és nem hisz abban, hogy isteni példakép hiányában az ember képes önmagát felépíteni. Az őskereszténység megjelenésével valóban megjelent egy új embertípus, amelynek láttán az ifjabb Plinius – akinek üldöznie kellett volna az új vallást – értetlenül áll. Azt mondja, hogy a keresztények ugyan ismeretlen, és a római jog szerint törvényen kívüli vallást gyakorolnak, de ennek az a következménye, hogy nem hazudnak, nem lopnak, és testvérként kezelik egymást. Ilyen értelemben azt kell mondanunk, hogy az a keresztény vallásosság, ami a szertartásokra koncentrált, és csupán hagyományokról beszél, kisebb eséllyel végzi el azt az újjáteremtő változást az emberben, amit Pál idejében a megtérteken és megkeresztelkedetteken látni lehetett.